

van Molukkers gaf dat niet. Men moest bijvoorbeeld met Indonesië onderhandelen over wat dit betekende voor het aanvragen van werkvergunningen door Nederlanders in Indonesië en door Indonesiërs in Nederland. Met deze wijziging werd ook nog steeds niet duidelijk wat de sanctiemogelijkheden waren ten opzichte van de Molukkers in de woonoorden. Dat bleek nog eens overduidelijk toen in 1952 ex-Generaal Scholten, die was aangetreden als Hoofd Amboneze Woonoorden (HAWIN, de voorloper van de Commissaris voor Ambonezenzorg), mede daarom zijn functie neerlegde. Dat was mede uit onvrede met de beperkte mogelijkheden die hij had om op te treden tegen Molukkers die zich misdroegen.

Van de wijziging in de vreemdelingenwet zullen Molukkers overigens weinig gemerkt hebben. Voor Molukkers werd namelijk een uitzonderingssituatie bedacht als het ging om werkgelegenheid. Om problemen over werkvergunningen te omzeilen werd door het Commissariaat Ambonezenzorg (CAZ) en Justitie afgesproken om in een aantal gevallen te gedogen dat Molukkers geen werkvergunning hoefden te hebben. Terwijl de gewijzigde vreemdelingenwet dat wel vereiste.

Ook kwam in 1951 het Vluchtelingenverdrag van de Verenigde Naties tot stand, dat door Nederland na lange discussies werd geratificeerd. Omdat Molukkers om politieke redenen Indonesië hadden verlaten, zouden zij volgens dat verdrag kans maken om als vluchteling te worden beschouwd. Dat zou betekenen dat de VN zich ook met Molukkers zouden kunnen bemoeien. Dat was wel het laatste dat Nederland wilde. Ze had geen zin in internationale inmenging en was bang dat de kans op terugkeer van Molukkers helemaal zou zijn vervlogen als zij formeel de vluchtelingenstatus hadden gekregen.

Het beleid van de Nederlandse overheid met betrekking tot de juridische positie van Molukkers in die beginperiode kenmerkte zich dus door onduidelijkheid en gebrek aan keuzes. Ze beschouwde de Molukkers als Indonesiërs maar wilde dat ook weer niet te veel benadrukken, wat weer allerlei gedoogsituaties opleverde. Ook wilde de regering voorkomen dat Molukkers de vluchtelingenstatus zouden krijgen.

Van Indonesische zijde is in de jaren vijftig en begin jaren zestig enkele malen te kennen gegeven dat Indonesiërs in het buitenland zich moesten melden bij een Indonesische diplomatieke vertegenwoordiging als zij Indonesisch staatsburger wilden blijven. Zonder veel resultaat. Los van de vraag of deze oproepen de Molukse gemeenschap wel hebben bereikt en of Molukkers zich hadden willen melden, verloren Molukkers daarmee ook voor de Nederlandse overheid het Indonesische staatsburgerschap en werden zij 'staatloos'. Een klein aantal Molukkers heeft in die eerste jaren geopteerd voor het Nederlandschap of de Indonesische nationaliteit. De rest werd houder van het roze vreemdelingenpaspoort. Ook een aantal Marine-Molukkers die dienend voor de Koninklijke Marine over de hele wereld werden ingezet, waaronder in Nieuw Guinea tijdens de spanningen met Indonesië, werd houder van het roze vreemdelingenpaspoort.

Pas in de jaren zeventig kwam langzaamaan een einde aan de onduidelijke juridische positie van Molukkers. In 1976 werd de zogenaamde Faciliteitenwet aangenomen. Molukkers zouden dan 'als Nederlander worden behandeld' zonder dat ze de Nederlandse nationaliteit zouden krijgen. Ze zouden geen kiesrecht krijgen en buiten de dienstplicht

vallen. In het paspoort dat daarbij hoorde stond ook 'wordt als Nederlander behandeld'. Omdat dit door de migratiediensten in het buitenland vaker niet dan wel werd begrepen, gaf dat bij reizen naar het buitenland nogal eens problemen. De wet werd uiteindelijk niet ingevoerd. In 1986 bleek dat Indonesië bezwaar had tegen deze onduidelijke paspoorten voor Molukkers.

Vanaf dat moment moesten Molukkers kiezen voor hetzij een vreemdelingen- hetzij een Nederlands paspoort. De vierde generatie werd automatisch Nederlandse staatsburger. Met een Nederlands paspoort. Een klein aantal Molukkers heeft overigens nog steeds het roze vreemdelingenpaspoort.